

Narodowej. Wniosek Towarzystwa został przyjęty a delegat S.T.N. wszedł do Komisji proponującej kandydatury osób odznaczonych.

Na wniosek Towarzystwa pierwszą nagrodę naukową miasta Szczecina na rok 1957 otrzymał członek zwyczajny S.T.N. prof. zwyczaj. dr Kazimierz Stojalowski.

Drugą nagrodę Prezydium M.R.N. przyznało również członkowi zwyczajnemu S.T.N. prof. dr Witoldowi Starkiewiczowi.

Szczecińskie Towarzystwo Naukowe współpracuje z Biblioteką Miejską i Wojewódzką w Szczecinie oraz z innymi Bibliotekami przy opracowaniu centralnego katalogu czasopism naukowych w Szczecinie, który będzie dużą pomocą dla prac badawczych w naszym mieście. Prezydium M.R.N. poparło słuszną inicjatywę i przyznało dotację na ten cel w sumie 15.000 zł.

W dniu 15. VI. 1957 r. odbyło się Walne Zebranie Towarzystwa na którym Zarząd złożył sprawozdanie z działalności Towarzystwa od chwili jego powstania. Na zebraniu tym został wybrany nowy zarząd S.T.N. Prezydium Zarządu po uchwalonych zmianach w statucie składa się z 5 osób:

1. Prezes prof. nadzw. dr Leon Babiński
2. Wiceprez. doc. dr Konstanty Lisowski
3. Sekretarz Generalny doc. dr Stefan Kownas
4. Zast. Sekr. Gener. doc. dr Antoni Linke
5. Główny Redaktor Wydawnictw dyr. mgr. Henryk Lesiński

Należy podkreślić, że w skład Zarządu wchodzi również przewodniczący poszczególnych Wydziałów.

W I kwartale 1958 r. Towarzystwo zorganizuje otwarte posiedzenie naukowe, poświęcone zagadnieniu Kamienia Pomorskiego, na którym wygłoszonych zostanie kilka referatów.

W dalszym rozwijaniu działalności wydawniczej S.T.N. czyni starania o przejęcie czasopisma „Szczecin”, na łamach którego zamierza uprawiać działalność naukowo-popularną.

Tak przedstawia się w skrócie historia powstania i działalności S.T.N. Celem Towarzystwa będzie w dalszym ciągu rozwijanie działalności wydawniczej i naukowo-popularnej oraz rozwijanie badań naukowych a zwłaszcza badań regionalnych wynikających z potrzeb terenu Pomorza Zachodniego.*)

Opracował JÓZEF PASTERNAK

---

*) Opracowano na podstawie sprawozdań Zarządu, protokółów z posiedzeń Zarządu, posiedzeń administracyjnych i naukowych poszczególnych Wydziałów oraz na podstawie statutu S.T.N.

Z DZIAŁALNOŚCI INNYCH TOWARZYSTW ZIEMI SZCZECIŃSKIEJ

Polskie Towarzystwo Archeologiczne — Oddział w Szczecinie w roku 1957 skoncentrowało swoją uwagę przede wszystkim na pracy popularno-naukowej. Towarzystwo nawiązało bliższy kontakt ze szkołami ogólnokształcącymi, jednostkami wojskowymi i zakładami pracy, dla których mgr. Tadeusz Wieczorowski i mgr. Kazimierz Siuchniński wygłosili kilka prelekcji na temat najdawniejszych dziejów Pomorza Zachodniego.

W prelekcjach tych szczególną uwagę zwrócono na proces feudalizacji Pomorza Zachodniego, oraz na związki Pomorza z Polską w okresie wczesnośredniowiecznym.

Zorganizowano również kilka odczytów w Klubie Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, na których mgr. mgr. Jankowska, Kulewicz i Siuchniński mówili o problematyce związanej z pradziejami Szczecina i jego okolic i o budownictwie wczesnośredniowiecznym. Omówiono również najnowsze odkrycia archeologiczne na Pomorzu Zachodnim.

Polskie Towarzystwo Ludoznawcze Oddział w Szczecinie — zostało zorganizowane we wrześniu 1956 roku. Na zebraniu organizacyjnym wybrany został zarząd w skład którego weszli:

Prezes — mgr Jankowski
Wiceprezes — mgr Garczyński
Sekretarz — mgr Morszczyzna
Skarbnik — ob. Klik
Członek Zarządu — dr Gondzik

W październiku 1956 roku prof. dr Maria Znamierowska—Prüferowa wygłosiła odczyt na zebraniu naukowym Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego w Szczecinie pod tytułem: „Z problematyki kultury i sztuki ludowej na Pomorzu Zachodnim”.

Polskie Towarzystwo Ludoznawcze w Szczecinie skupia swoją uwagę na prowadzeniu badań w dwu kierunkach:

1. Badania terenowe nad przystosowaniem ludności osiedleńczej na Pomorzu Zachodnim.
  - a) Przeniesienie różnych elementów kultury materialnej, społecznej i duchowej z dawnego miejsca pobytu w nowe warunki geograficzne i kulturowe.

b) Ustosunkowanie się nowo osiadłej ludności do nowej rzeczywistości w postaci innego środowiska geograficznego i innych urządzeń kulturowych.

c) Proces przystosowania się polegający na mieszanii się dwu różnych kultur.

2. Przeprowadzenie inwentaryzacji starego budownictwa wiejskiego na Pomorzu Zachodnim. Budownictwo to zawiera elementy dawnego budownictwa polskiego, względnie polsko-łużyckiego, i słowiańskiego.

W dniach od 26—29 września 1956 roku zostało zorganizowane przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego XXXI Walne Zgromadzenie i Konferencja Podhalańska w Zakopanem, w której wzięło udział 9 członków z Oddziału Szczecińskiego.

We wrześniu 1957 roku w dniach od 6—8 odbyło się XXXII Walne Zgromadzenie i konferencja poświęcona sprawom pomorskim w Szczecinie. Na konferencji tej, w której wzięło udział 212 pracowników naukowych z całej Polski, oraz delegacja z Czechosłowacji, wygłoszono następujące referaty:

1. Rodzime podstawy i obce nawarstwienia kulturowe na Pomorzu Zachodnim w okresie wczesnego feudalizmu — prof. Gerard Labuda.
2. Przemiany etniczne na Pomorzu Zachodnim — dr Kazimierz Ślaski.
3. Elementy polskie i słowiańskie w budowie łodzi rybackich nad Bałtykiem — dr Tadeusz Delimat.
4. Z problematyki odzieży ludowej na Pomorzu Zachodnim — dr Agnieszka Dobrowolska.
5. Pomorze Zachodnie w świetle Atlasu Kaizera — mgr Tadeusz Wróblewski.
6. Pomorze Zachodnie w świetle badań Polskiego Atlasu Etnograficznego — prof. Józef Gajek.
7. Budownictwo wiejskie na Pomorzu Zachodnim — mgr Zbigniew Radacki.
8. Źródła do historii kultury materialnej Pomorza Zachodniego — mgr Henryk Lesiński i mgr Bogusław Drewniak.

Trzy spośród wygłoszonych referatów zostały przygotowane przez Oddział Szczeciński Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, są to referaty mgr, mgr: Tadeusza Wróblewskiego, Zbigniewa Radackiego, Henryka Lesińskiego i Bogusława Drewniaka.

Na zakończenie Zjazdu prezes Oddziału Szczecińskiego mgr Zenon Jankowski zorganizował dwie wycieczki do Ziemi Pyrzyckiej, Wolina i Międzyzdrojów.

Obecnie Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego i Oddział Szczeciński przygotowują wydanie specjalnego tomu „Prac i Materiałów Etnograficznych”, który będzie zawierał wszystkie referaty wygłoszone na sesji wrześniowej w Szczecinie oraz ważniejsze głosy w dyskusji.

Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Szczecinie — szczególną uwagę zwróciło na popularyzację wiedzy historycznej o Pomorzu Zachodnim.

Zostało zorganizowanych sześć zebrań otwartych z odczytami popularno-naukowymi.

Pierwsze zebranie odbyło się w lutym 1957 roku z odczytem dra Alfreda Wielopolskiego pt. „Wschód czy Zachód w publicystyce przed 400-tu laty”. Referat ten został opracowany na podstawie „Pism politycznych z czasów pierwszego bez-

królewia" — wydanych przez Jana Czubka w Krakowie w 1906 roku. Referent mówił o programach politycznych Rzeczypospolitej Szlacheckiej, o zaletach i wadach poszczególnych kandydatów do korony i związanych z tym trudnościach w wyborze nowego króla.

Na zebraniu zorganizowanym w marcu mgr Bogdan Dopierała mówił o: „*Tak zwanym niebezpieczeństwie polskim na Pomorzu Zachodnim w okresie Republiki Weimarskiej*”.

Na zakończenie zebrania została uchwalona przez licznie zgromadzonych uczestników rezolucja, w której zebrani domagali się opublikowania tej pracy ze względu na ważność poruszonego zagadnienia i na bardzo ciekawe materiały zawarte w tej pracy.

Zainteresowanie społeczeństwa problematyką pomorską ostatnich dziesięcioleci, spowodowało zaproszenie z odczytem byłego posła do parlamentu pruskiego z ramienia Związku Mniejszości Narodowych w Niemczech — Ob. Jana Baczewskiego, który mówił o: „*Polakach na ziemiach odzyskanych regionu bałtyckiego w okresie międzywojennym*”.

Prelegent dzieląc się wspomnieniami z własnych przeżyć, mówił o akcji plebiscytowej przeprowadzonej w 1919 roku na Warmii i Mazurach, fałszerstwach niemieckich w czasie plebiscytu, walce o utrzymanie polskości na terenach Warmii i Mazur przez organizowanie szkół polskich, związków i organizacji, prasy polskiej, oraz o terrorze stosowanym wobec Polaków szczególnie za czasów Hitlera. Na zakończenie prelegent powiedział: „*Zwyciężył nasz nieugięty patriotyzm, samozaparcie się, nasza niczym i nigdy nie zachwiana wiara w lepsze jutro. I tak polska ludność autochtoniczna dała Polsce prawo do Ziemi Odzyskanych*”.

Duże zainteresowanie społeczeństwa wzbudził referat wygłoszony przez byłego Sekretarza Generalnego Związku Polaków w Niemieckiej Republice Federalnej Ob. Zbigniewa Baczewskiego, na temat: „*Emigracja polska na Zachodzie*”. Referent omówił tradycje i przyczyny polskiej emigracji. Osobno zostało omówione wychodźstwo zamorskie i osobno europejskie, oraz emigracja stara i nowa to znaczy przedwojenna i wojenna.

Środowisko emigracji polskiej po drugiej wojnie światowej jest prelegentowi dobrze znane i temu zagadnieniu poświęcił najwięcej miejsca. Poruszył problem istnienia różnych grup i rządów wśród emigracji, ich walk między sobą oraz stosunek emigracji do Polski i granic zachodnich i stosunek władz poszczególnych państw do polskich emigracyjnych „ośrodków rządowych”.

W zakończeniu swego referatu prelegent stwierdził: „*Emigracja jest rzeczywistością i nie ma siły, któraby ją mogła w bliskim czasie zmienić. Staje tedy przed nami kapitalny problem pomocy kraju w zorganizowaniu polskiego życia emigracyjnego w ten sposób, by emigracja ta we wszystkich krajach mogła się gospodarczo uniezależnić od obcych wpływów, by w ten sposób skutecznie bronić interesów Polski w krajach swego osiedlenia, by wychować młodzież w duchu polskim i zwalczać groźbę wynarodowienia.*”

W październiku został zaproszony z odczytem dr Andrzej Kamiński z Uniwersytetu Poznańskiego, który wygłosił odczyt o: „*Kierunkach badań w historiografii niemieckiej*”.

Doc. dr Alfred Wielopolski w listopadzie zreferował swoją pracę — „*Historia Gospodarcza Pomorza Zachodniego w XIX i XX w.*”, która w krótkim czasie ukaże się drukiem.

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne — Oddział w Szczecinie istnieje od 1952 roku. Obecnie liczy 114 członków zorganizowanych w 5 sekcjach:

1. Teorii ekonomiki i statystyki
2. Finansów i rachunkowości
3. Ekonomiki rolnictwa
4. Ekonomiki transportu
5. Sekcji morskiej

W marcu 1957 roku Szczeciński Oddział Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego zorganizował sesję naukową poświęconą problemom teoretycznym samorządu robotniczego na której referaty wygłosili:

Prof. Popkiewicz (Politechnika Wroclawska) „Prawo wartości a model gospodarki socjalistycznej”.

Prof. Rutkowski (Politechnika Szczecińska) „Samorząd robotniczy a forma własności środków produkcji”.

W poszczególnych sekcjach zostało wygłoszonych 25 odczytów naukowych i popularno-naukowych. Między innymi mówiono o:

„Dziennikowo-saldowej metodzie księgowania” — mgr Marzantowicz.

„Założeniach ogólnych i księgowych ujęcia kosztów standartowych” — mgr Cieśle.

„Aktualnych problemach ekonomicznych handlu wewnętrznego” — dyr. Defee.

„Perspektywach usprawnienia gospodarki portu szczecińskiego” — mgr Trojnar.

„Problematyce przedsiębiorstw planowo-deficytowych” — mgr Flak-Falkiewicz.

„Rozrachunku gospodarczym w PGR” — mgr Górko-Niwiński.

„Kierunkach rozwoju produkcji zwierzęcej w województwie szczecińskim” — mgr Dowgiałło.

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne w Szczecinie oprócz tego prowadzi bardzo cenną akcję konsultacyjną dla Rad Robotniczych, współpracując z Zarządem Wojewódzkim Naczelnej Organizacji Technicznej. Towarzystwo bierze również czynny udział w pracach sekcji ekonomicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie, prowadzi działalność szkoleniową razem ze Zrzeszeniem Prawników Polskich w studium Prawno-Ekonomicznym.

Sektor ekonomiczny organizował i prowadził również kursy na terenie województwa szczecińskiego i koszalińskiego.

Polskie Towarzystwo Geograficzne Oddział w Szczecinie — jest najstarszym Towarzystwem naukowym w Szczecinie. Zostało założone w 1946 roku, liczy 73 członków zorganizowanych w czterech sekcjach:

1. Geomorfologii
2. Klimatologii
3. Hydrografii
4. Geografii Gospodarczej

W chwili obecnej Oddział Szczeciński jest w trakcie organizacji dwu kół terenowych w Myśliborzu i Kamieniu Pomorskim.

W roku 1957 Polskie Towarzystwo Geograficzne w Szczecinie zorganizowało 8 odczytów naukowych i popularno-naukowych z zakresu geografii fizycznej i gospodarczej.